

Προγραμματισμός II (Java)

11. Πολυνηματικές εφαρμογές
Τεκμηρίωση κώδικα

Περιεχόμενα

- Πολυνηματικές εφαρμογές
 - Ορισμοί
 - Έλεγχος νήματος
 - Συγχρονισμός νημάτων
- Τεκμηρίωση κώδικα
 - Σχόλια

Multithreading

■ Multi-processing

- Πολλές διεργασίες ταυτόχρονα
- Κάθε διεργασία έχει το δικό της χώρο μνήμης ή ενδέχεται όλες να μοιράζονται και κάποιο χώρο μνήμης
- Ουσιαστικά μία διεργασία εκτελείται κάθε φορά
- Το λειτουργικό αναλαμβάνει τη διαχείριση

■ Multithreading

- Multiple points of execution (threads) within the same memory space

Threads - Νήματα

- Τα threads επιτρέπουν εργασίες να τρέχουν παράλληλα με την κύρια εφαρμογή
- Είναι διεργασίες που τρέχουν στον ίδιο χώρο διευθύνσεων: μοιράζονται τις μεταβλητές στιγμιοτύπων, αλλά διατηρούν και τοπικές μεταβλητές
- Χρησιμοποιούνται από το JVM σε συγκεκριμένες περιπτώσεις
 - Όταν φορτώνουμε μια εικόνα ή ένα ήχο μέσα από ένα applet.
 - Όταν καλούμε την update του αντικειμένου graphics
- Μπορούμε να δηλώσουμε και να χρησιμοποιήσουμε δικά μας νήματα.

Γιατί χρειαζόμαστε threads

■ Single threaded application:

- Ένα νήμα κάνει τα πάντα
- Αν υπάρχουν ενέργειες να εκτελεστούν, θα περιμένουν τη σειρά τους
- Αν μια ενέργεια θέλει χρόνο για να ολοκληρωθεί, η εφαρμογή θα φαίνεται ότι έχει κολλήσει

■ Multithreaded application:

- Ένα νήμα για κάθε εργασία
- Αν ένα νήμα έχει αναλάβει μια αργή ενέργεια, τα υπόλοιπα νήματα θα συνεχίσουν να εκτελούνται
- Αν η εφαρμογή τρέχει σε σύστημα με πολλούς επεξεργαστές, το λειτουργικό θα στείλει κάθε νήμα σε άλλο επεξεργαστή.

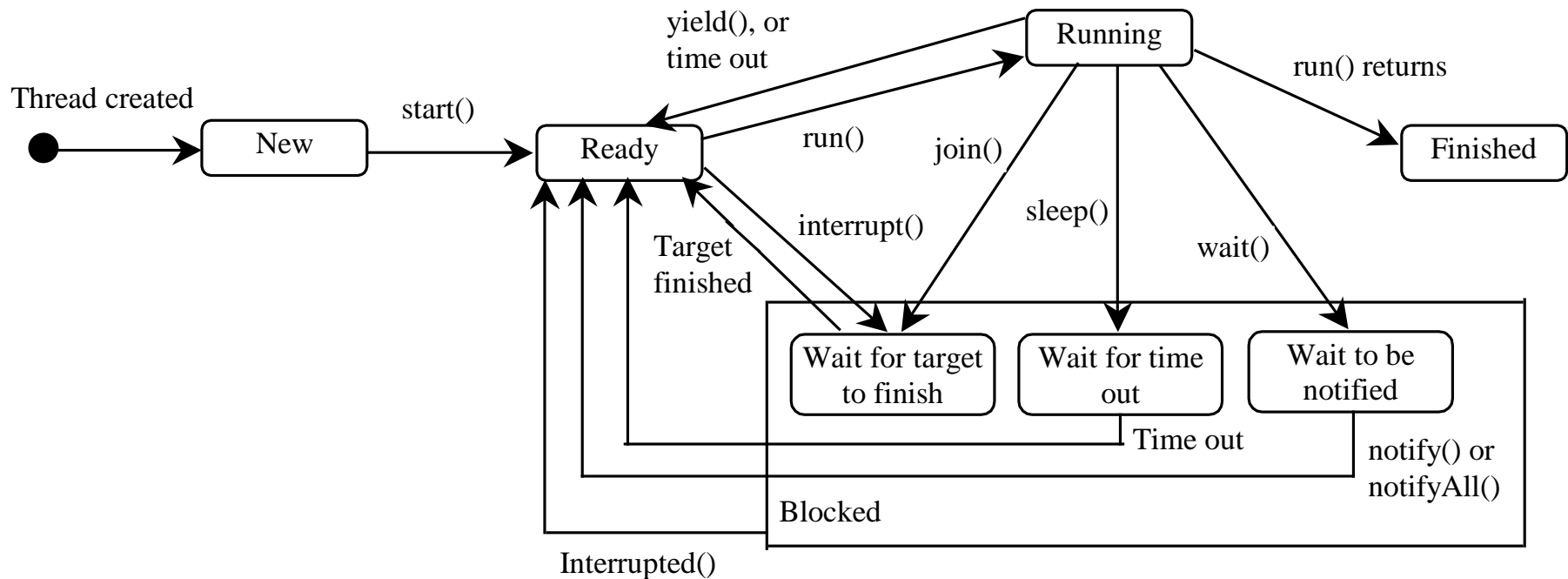
Πότε χρειαζόμαστε threads

- Όταν η εφαρμογή μου έχει GUI
 - Τα νήματα που αφορούν το GUI διαχειρίζονται τις ενέργειες του χρήστη και αναθέτουν τις εργασίες σε άλλα νήματα
 - Το GUI συνεχίζει να αποκρίνεται στις ενέργειες του χρήστη ακόμη κι αν τρέχουν άλλα νήματα
- Όταν η εφαρμογή μου πρέπει να αποκρίνεται ασύγχρονα (π.χ. Network based applications)
 - Τα δεδομένα που έρχονται από το δίκτυο μπορεί να έρχονται χωρίς ομαλή ροή
 - Ένα νήμα μπορεί να ελέγχει την πόρτα εισόδου δεδομένων
 - Όποτε έρθουν δεδομένα το νήμα ολοκληρώνει τη διαχείρισή τους ή την αναθέτει σε άλλο νήμα
 - Η εφαρμογή μας τρέχει σε άλλο νήμα

Πώς λειτουργεί ο μηχανισμός;

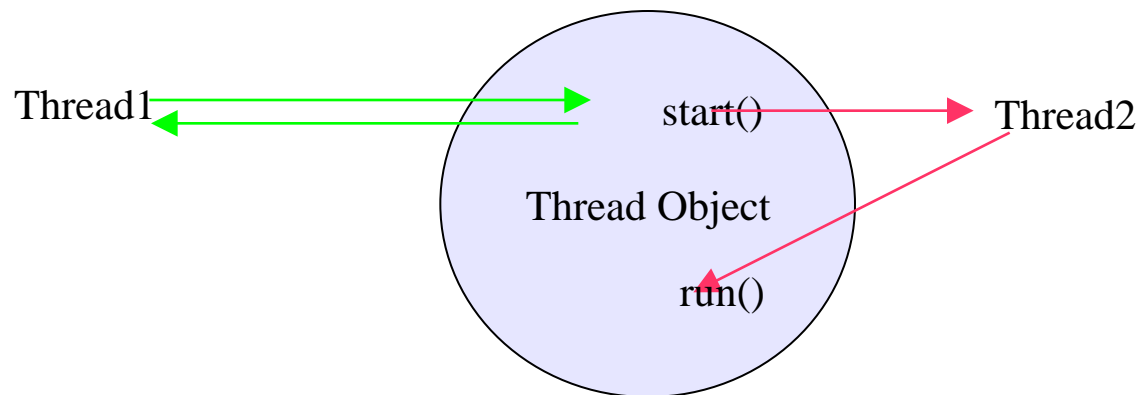
- Κάθε νήμα έχει το δικό του χώρο (virtual registers και calling stack)
- Ο "scheduler" αποφασίζει ποιο νήμα εκτελείται και πότε
- Το VM μπορεί να έχει το δικό του scheduler ή να χρησιμοποιεί το scheduler του λειτουργικού (το JVM έχει δικό του)
- Ο scheduler έχει μια λίστα με τα threads που είναι έτοιμα να τρέξουν (run queue) και μια λίστα με τα threads που περιμένουν είσοδο (wait queue)
- Κάθε νήμα έχει μια προτεραιότητα. Τα threads υψηλής προτεραιότητας επιλέγονται κάθε φορά από την run queue
- Δεν μπορούμε να υποθέσουμε από πριν με ποια σειρά θα χρονοπρογραμματιστούν τα threads.

Καταστάσεις ενός thread

Πώς τρέχει ένα thread

- Ξεκινά με τη μέθοδο `run()` που περιέχει το βασικό σύνολο εντολών του νήματος
 - Ενεργοποιείται με το `start()`
- Τερματίζει όταν ολοκληρωθεί η `run()`
 - Αν θέλουμε να μην ολοκληρωθεί το νήμα, πρέπει να μπλοκάρουμε τη `run` (π.χ. με `endless loop`)
- Ένα thread καλεί κάποιο άλλο με την κλήση της `start()`

Ένα Thread για κάθε Task

- Ένα Thread μπορεί να είναι αντικείμενο της κλάσης Thread ή δικών μας κλάσεων που κληρονομούν τη Thread
- Συχνά οι δικές μας κλάσεις μπορεί να έχουν δική τους κληρονομικότητα, και ταυτόχρονα να θέλουμε να είναι threads
 - Τότε χρησιμοποιούμε το Runnable interface
 - Ένα interface με μοναδική μέθοδο την run()
- Χρειαζόμαστε και κάποιον (ένα dummy Thread object) να φτιάξει και να ξεκινήσει το νήμα μας

Τρόποι δήλωσης (1/2)

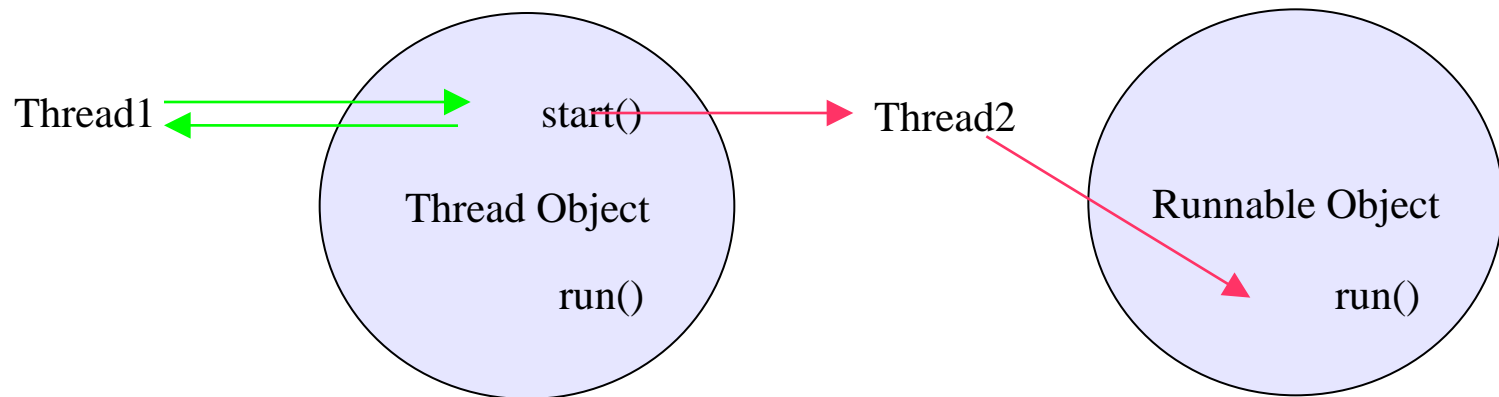
- Επέκταση της Thread

```
public class HelloThread extends Thread {  
    public void run() {  
        System.out.println("Hello from a thread!");  
    }  
    public static void main(String args[]) {  
        (new HelloThread()).start();  
    }  
}
```

Τρόποι δήλωσης (2/2)

- Υλοποίηση της Runnable

```
public class HelloRunnable implements Runnable {  
    public void run() {  
        System.out.println("Hello from a thread!");  
    }  
    public static void main(String args[]) {  
        (new Thread(new HelloRunnable())).start();  
    }  
}
```


Μέθοδοι

- `Thread.yield()`: όποτε καλείται δίνει προτεραιότητα στα υπόλοιπα threads εις βάρος του τρέχοντος.
- `Thread.sleep(long x)`: σταματά προσωρινά (για x milliseconds) την εκτέλεση του νήματος
- `final void otherThread.join()`: διακόπτει το τρέχον νήμα μέχρι να τελειώσει το otherThread
- `isAlive()`: επιστρέφει true για Ready, Blocked, or Running state
- `interrupt()`: αν το thread είναι Ready or Running, σταματά. Αν είναι blocked ξυπνά και γίνεται Ready ενώ πετά μια `java.io.InterruptedExcepcion`
- `isInterrupt()`: ελέγχει αν το νήμα εξακολουθεί να είναι σταματημένο ή ξαναξεκίνησε

Πώς τερματίζω ένα thread

- Στη Java 1.1. η κλάση Thread είχε μέθοδο stop()
 - Ένα thread σταματούσε ένα άλλο thread καλώντας τη stop()
 - Είχε και suspend() και resume()
 - Αυτό όμως οδηγούσε σε αμοιβαίους αποκλεισμούς (deadlocks)
 - Πλέον δε χρησιμοποιούνται (deprecated)
- Αν θέλουμε να τερματίσουμε το thread περιμένουμε να τελειώσει η run
 - Αν θέσω ένα boolean γνώρισμα στο thread και φροντίζω να ελέγχω την τιμή του εντός της run, μπορώ να ελέγξω πότε θα τελειώσει
 - Μέσω μιας μεθόδου set αλλάζω την τιμή στο γνώρισμα (από άλλο νήμα που τρέχει) και τερματίζω τη run() βγαίνοντας από το infinite loop

Κοινή χρήση;

- Υπάρχουν θέματα συγχρονισμού (ταυτόχρονης πρόσβασης στον κοινόχρηστο χώρο) που πρέπει να ληφθούν υπόψη.
- Για να αντιληφθούμε καλύτερα τα νήματα θεωρούμε δύο μόνο αντικείμενα που μοιράζονται τον κοινό χώρο: Το αντικείμενο Thread της Java που ελέγχει το χώρο (**ελεγκτής**) και ένα αντικείμενο που περιέχει τη μέθοδο που θα εκτελέσουμε παράλληλα (**νήμα**).
- Το αντικείμενο νήμα έχει μια μέθοδο run η οποία:
 - πρέπει να είναι public, να μην παίρνει ορίσματα, να μην επιστρέφει τιμές και να μην παράγει εξαιρέσεις.
- Το αντικείμενο ελεγκτής φτιάχνει το νήμα, το ξεκινά (καλώντας τη run) και το καταστρέφει μόλις τελειώσει.

Δήλωση μιας τάξης νήματος

- Μια τάξη νήμα υλοποιεί τη διεπαφή Runnable (ορίζει μια μέθοδο run).
- Περιέχει μια σημαία (flag) επιτυχούς ολοκλήρωσης της διεργασίας.
- Μέσα στη run υλοποιεί την παράλληλη διεργασία και στο τέλος της ενημερώνει τη σημαία.

```
class Animation implements Runnable {  
    boolean finished;  
    public void run( ) {  
        ...  
        finished=true;  
    }  
}
```


Έλεγχος ενός νήματος

- Στην κυρίως εφαρμογή φτιάχνουμε το αντικείμενο νήμα
`Animation happy = new Animation();`
- Φτιάχνουμε το αντικείμενο ελεγκτή και του αναθέτουμε να παρακολουθεί το νήμα
`Thread myThread = new Thread(happy);`
- Ο ελεγκτής ξεκινά το νήμα
`myThread.start();`
- Η τελευταία εντολή εκτελεί τη run του αντικειμένου happy (νήμα)
- Για να ξεκινήσουμε ένα δεύτερο νήμα (οποιασδήποτε τάξης) ο ελεγκτής συνδέεται με αυτό και το ξεκινά
`myThread = new Thread(new anotherThreadClass());`
`myThread.start();`

Παύση και επανεκκίνηση νήματος

- Η μέθοδος `sleep()` σταματά το νήμα για κάποια `milliseconds`, δημιουργώντας ένα `InterruptedException` αν το νήμα είναι ήδη σταματημένο
- Η μέθοδος `interrupt()` ξαναξεκινά ένα νήμα που ήταν αδρανές

```
try {  
    sleep( 500 ); // περιμένει 0,5"  
}  
catch ( InterruptedException e ) {  
    // αν κάποιος καλέσει την interrupt για το νήμα  
}
```

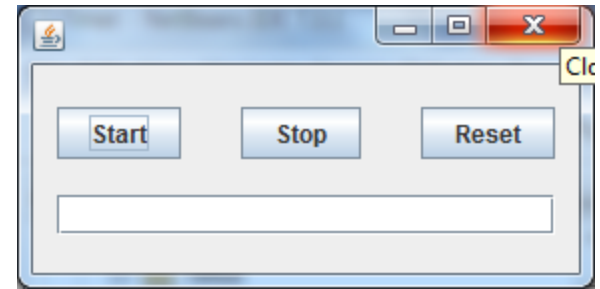
- Οι μέθοδοι `wait()` και `notify()` συντονίζουν την εκτέλεση δύο ή περισσότερων νημάτων

Τερματισμός του Thread

- Πρέπει να μπλοκάρουμε τη run() σε ένα loop
- Πρέπει να φροντίσουμε να μπορεί να επιστρέψει βγαίνοντας από το loop

```
public void stopThread(){
    this.stopThread=true;
}
public void run( ) {
    ....
    while (true) {
        ...
        if (stopThread)
            return;
    }
}
```

Παράδειγμα

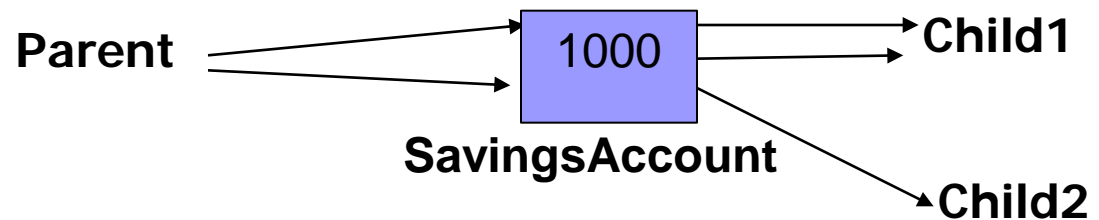
- Δημιουργήστε ένα GUI με 3 buttons και ένα text field
- Με το start: θα ξεκινά ένα thread που θα τυπώνει την τρέχουσα ώρα και ημερομηνία στο text field κάθε 1 sec.
- Με το stop: το thread θα σταματά
- Με το reset: θα καθαρίζει το text field

Ταυτόχρονη πρόσβαση σε δεδομένα

- Δύο threads επιχειρούν να ενημερώσουν τα ίδια δεδομένα (π.χ. να προσθέσουν/διαγράψουν/διαβάσουν αντικείμενα από μια συλλογή)
- Το τελικό αποτέλεσμα εξαρτάται απόλυτα από τον scheduler και δεν μπορούμε να το προκαθορίσουμε
- Όσο το ένα thread γράφει κάτι στα δεδομένα, μπορεί να τα «κλειδώσει» μέχρι να τελειώσει
- Κανείς εκτός από το thread δεν μπορεί να δει τα κλειδωμένα δεδομένα
- Ο μηχανισμός αυτός στην Java λέγεται synchronization

Συγχρονισμός νημάτων

- Έστω ένας τραπεζικός λογαριασμός με ένα αρχικό ποσό, ένα νήμα που κάνει κατάθεση και δύο νήματα που κάνουν ανάληψη


```
public class SavingsAccount
{
    private float balance;
    public synchronized void withdraw(float anAmount)
    {
        if ((anAmount>0.0) && (anAmount<=balance))
            balance = balance - anAmount;
    }
    public synchronized void deposit(float anAmount)
    {
        if (anAmount>0.0)
            balance = balance + anAmount;
    }
}
```

Παράδειγμα

- Ο Parent καταθέτει χρήματα κάθε 5" καλώντας την deposit
- Τα Child αφαιρούν χρήματα κάθε 3" καλώντας την withdraw

```
class Parent implements Runnable {
    SavingsAccount account;
    String name;
    boolean bankrupted = false;
    public Parent(String n, SavingsAccount s) {
        this.name = n;
        this.account = s;
    }
    public void run() {
        while (true) {
            try {
                Thread.sleep(5000);
            } catch (InterruptedException ex) {...}
            account.deposit(this.name, 1000);
            if (bankrupted) {
                return;
            }
        }
    }
}
```

```
class Child implements Runnable {
    SavingsAccount account;
    String name;
    boolean foundajob = false;
    public Child(String n, SavingsAccount s) {
        this.name = n;
        this.account = s;
    }
    public void run() {
        while (true) {
            try {
                Thread.sleep(3000);
            } catch (InterruptedException ex) {...}
            account.withdraw(this.name, 200);
            if (foundajob) {
                return;
            }
        }
    }
}
```

Η main

- Φτιάχνει
 - ☐ το λογαριασμό
 - ☐ τον Parent
 - ☐ τα Child
- Ξεκινά τα νήματα

```
public class FamilyDemo {  
    public static void main(String args[]) throws InterruptedException{  
        SavingsAccount acc=new SavingsAccount();  
        acc.deposit("bank", 1000);  
        Parent p=new Parent("Bill",acc);  
        Child c1=new Child("John",acc);  
        Child c2=new Child("Mary", acc);  
        new Thread(p).start();  
        new Thread(c1).start();  
        new Thread(c2).start();  
    }  
}
```


Συγχρονισμένες μέθοδοι

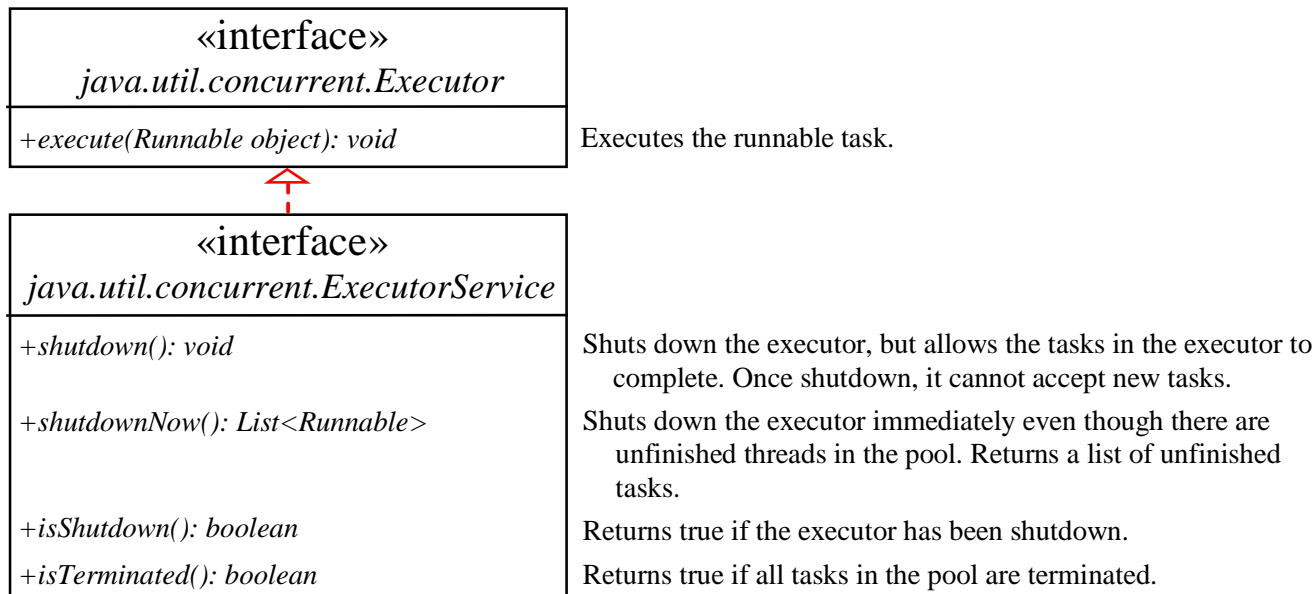
```
public class SavingsAccount {  
  
    private float balance;  
  
    public synchronized void withdraw(String name, float anAmount) throws InterruptedException {  
        if ((anAmount > 0.0) && (anAmount <= balance)) {  
            balance = balance - anAmount;  
            System.out.println(name + " withdraws " + anAmount + " euro.");  
            System.out.println("Current balance:" + balance);  
            notify();  
        } else {  
            wait();  
        }  
    }  
  
    public synchronized void deposit(String name, float anAmount) throws InterruptedException {  
        if (anAmount > 0.0) {  
            balance = balance + anAmount;  
            System.out.println(name + " deposits " + anAmount + " euro.");  
            System.out.println("Current balance:" + balance);  
            notify();  
        } else {  
            wait();  
        }  
    }  
}
```

ΣΥΝΕΠΩΣ

- Έχουμε withdraw κλήσεις από τα Child που εξυπηρετούνται όσο υπάρχει υπόλοιπο
- Μόλις αδειάσει ο λογαριασμός η τελευταία κλήση της withdraw παγώνει (wait)
- Μια κλήση της deposit από τον parent καλεί τη notify και ξεπαγώνει τη συγχρονισμένη μέθοδο withdraw
- Πότε παγώνει η deposit και πως βγαίνουμε από την κατάσταση αυτή;

Thread Pools

- Αν ξεκινάμε ένα thread για κάθε task είναι δαπανηρό.
- Θέλουμε μια δεξαμενή με threads, που να μας δίνει ένα thread αν αυτό έχει τελειώσει την προηγούμενη εργασία
- Η υλοποίηση προσφέρεται μέσα από το Executor interface το οποίο ελέγχει τα Runnable αντικείμενα σε ένα thread pool
- Το ExecutorService είναι ένα subinterface του Executor

Δημιουργία εκτελεστή (Executor)

- Φτιάχνουμε Executor αντικείμενα μέσα από static methods της Executors

java.util.concurrent.Executors

+newFixedThreadPool(numberOfThreads:
int): ExecutorService

Creates a thread pool with a fixed number of threads executing concurrently. A thread may be reused to execute another task after its current task is finished.

+newCachedThreadPool():
ExecutorService

Creates a thread pool that creates new threads as needed, but will reuse previously constructed threads when they are available.


```
ExecutorService executor = Executors.newFixedThreadPool(5);  
Runnable worker = new MyClassThatImplementsRunnable();  
executor.execute(worker);
```

```
public class MyClassThatImplementsRunnable implements Runnable {  
    public void run() {  
        System.out.println(Thread.currentThread().getName() + " Start.");  
        processCommand();  
        System.out.println(Thread.currentThread().getName() + " End.");  
    }  
}
```


ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΩΔΙΚΑ

Σχόλια (Comments)

- Σχόλια είναι σημειώσεις σε φυσική γλώσσα και όχι source code.
- Τα Comments χρησιμοποιούνται για να:
 - Τεκμηριώνουμε: τον σκοπό και τους στόχους του προγράμματος, τον author, ιστορικά στοιχεία για τις αναθεωρημένες εκδόσεις του code (revision history), copyright notices, κτλ.
 - Περιγράφουμε: fields, constructors, και methods
 - Την επεξήγηση μη καθαρών σημείων του code
 - Προσωρινός σχολιασμός μέρους του code, σαν υπενθύμιση για μελλοντική χρήση

Μορφές Σχολίων

- Ένα “block” σχόλιο γράφεται ανάμεσα στα σύμβολα `/*` και `*/`. Για παράδειγμα:

```
/* Exercise 5-2 for Java Methods  
   Author: Miss Brace  
   Date: 3/5/2010  
   Rev. 1.0                */
```

- Ένα single-line σχόλιο γράφεται μετά από το σύμβολο `//` μέχρι το τέλος της γραμμής. Για παράδειγμα:

```
wt *= 2.2046;           // Convert to kilograms
```


Σχόλια Τεκμηρίωσης

- Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το special utility program **javadoc** για να παράξουμε αυτόματα τεκμηρίωση του source code μας σε HTML format.
- Τέτοιας μορφής σχόλια πρέπει να προηγούνται των: classes, methods, ή fields
- Μπορούν να χρησιμοποιηθούν special **javadoc** tags:
 - @param** – περιγράφει τις παραμέτρους μιας μεθόδου (method)
 - @return** - περιγράφει την τιμή που επιστρέφονται από μια μέθοδο (method's return value)

javadoc Comments (συνέχ.)

`/**` δείχνει ένα javadoc
comment

```
/**  
 * Returns total sales from all vendors;  
 * sets totalSales  
 * to 0.  
 *  
 * @return total amount of sales from all vendors  
 */
```

Μπορεί να
χρησιμοποιεί HTML
tags

Common
style

Δομή σχολίων μεθόδου

```
/**
 * Returns the character at the specified index. An index
 * ranges from 0 to length() - 1.
 *
 * @param    index    the index of the desired character.
 * @return    the desired character.
 * @exception StringIndexOutOfBoundsException
 *            if the index is not in the range 0
 *            to length() - 1.
 * @see      java.lang.Character#charValue()
 */
public char charAt(int index) {
    ...
}
```

Περιγραφή

Ετικέτες

Προαπαιτούμενα

Συνέπειες

ΕΤΙΚΕΤΕΣ Μεθόδων

- ☐ @see
- ☐ @since
- ☐ @deprecated
- ☐ @param
- ☐ @return
- ☐ @throws / @exception
- ☐ {@link}
- ☐ {@linkplain}
- ☐ {@inheritDoc}
- ☐ {@docRoot}

Παράδειγμα

```
/**
 * Sample.java – a class that demonstrates the use of javadoc
 * comments.
 * @author Ruth Dannenfelser
 * @version 2.0
 * @see Sample2
 */
public class Sample extends Sample2 {
    public String words;
    /**
     * Retrieve the value of words.
     * @return String data type.
     */
    public String getWords()
    {
        return words;
    }
}

/**
 * Set the value of words.
 * @param someWords A variable of type String.
 */
public void setWords(String someWords)
{
    words = newWords;
}
}
```


Δημιουργία τεκμηρίωσης

```
javadoc -d doc src/package/*.java
```